

Bryssel, 4. lokakuuta 2024
(OR. en)

14191/24

ACP 104
PTOM 16
GROENLAND 2
FIN 866
RELEX 1222

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	4. lokakuuta 2024
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2024) 437 final
Asia:	KOMISSIION KERTOMUS NEUVOSTOLLE Kertomus merentakaisien alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta annetun päätöksen nojalla yhdenneistöistä Euroopan kehitysrahastosta merentakaisille maille ja alueille myönnetyn rahoitusavun täytäntöönpanosta vuonna 2023

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2024) 437 final.

Liite: COM(2024) 437 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 4.10.2024
COM(2024) 437 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE

Kertomus merentakaisen alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta annetun päätöksen nojalla yhdenneistätoista Euroopan kehitysrahastosta merentakaisille maille ja alueille myönnetyn rahoitusavun täytäntöönpanosta vuonna 2023

Kertomus merentakaisen alueiden, Grönlandin mukaan luettuna, assosiaatiosta annetun päätöksen nojalla yhdenneistä Euroopan kehitysrahastosta merentakaisille maille ja alueille myönnetyn rahoitusavun täytäntöönpanosta vuonna 2023

Johdanto

Vuosi 2023 oli Euroopan unionin (EU) ja kolmentoista merentakaisen maan ja alueen (MMA) välisiä suhteita koskevan seitsenvuotisen kauden kolmas täytäntöönpanovuosi sen jälkeen, kun merentakaisen alueiden, Grönlandin mukaan luettuna, assosiaatiota koskeva päätös¹, jäljempänä 'MMAG-assosiaatiopäätös', annettiin vuonna 2021.

Merentakaisen maiden ja alueiden ja EU:n välinen kumppanuus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) IV osaan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 203 artiklan nojalla hyväksyttyyn MMAG-assosiaatiopäätökseen. MMAG-assosiaatiopäätöksen 1 artiklan mukaisesti päätöksen tarkoituksena on tukea MMA:iden kestävä kehitys ja edistää unionin arvoja maailmanlaajuisesti.

MMAG-assosiaatiopäätöksessä yhdistetään kaksi aiempaa välinettä – Euroopan kehitysrahaston tukema aiempi MMA-assosiaatiopäätös² ja EU:n talousarviosta rahoitettu Grönlandia koskeva lisäpäätös³ – yhdeksi välineeksi, jolla on sama rahoituslähde eli EU:n talousarvio ja jota sovelletaan nyt kaikkiin merentakaisiin maihin ja alueisiin.

Uusi päätös tarjoaa perustan ohjelmakauden 2021–2027 yhteistyön suunnittelulle yhdessä merentakaisen maiden ja alueiden kanssa. Tämän lähtökohtana on perusteellinen poliittinen ja toimintapolitiikkaa koskeva vuoropuhelu. MMAG-assosiaatiopäätöksessä osoitetaan 500 miljoonan euron määrärahat tälle kaudelle.

Merentakaisen maiden ja alueiden erityisiin tarpeisiin ja haasteisiin kohdistuva yhteistyö kaudella 2021–2027 keskittyy EU:n ja näiden maiden ja alueiden yhteistä etua koskeviin toimiin. Suuntaa-antavien monivuotisten ohjelmien (MIP) perusteella MMAG-assosiaatiopäätöksen mukaisia yhteistyön painopistealoja ovat erityisesti vihreä siirtymä, digitalisointi, työpaikat ja kasvu sekä inhimillinen kehitys. Vuoden 2023 loppuun mennessä oli hyväksytty kaikki 16 suuntaa-antavaa monivuotista ohjelmaa: 12 alueellista suuntaa-antavaa monivuotista ohjelmaa sekä Ranskan eteläisten ja antarktisten alueiden⁴ alueellinen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma, kaksi Karibian ja Tyynenmeren alueiden alueellista suuntaa-antavaa monivuotista ohjelmaa ja yksi alueen sisäinen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma. Näistä ohjelmista kaksi hyväksyttiin vuonna 2023 (Wallis ja Futunan suuntaa-antava monivuotinen ohjelma sekä alueen sisäinen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma).⁵

Vuoden 2023 aikana jatkettiin useiden, aiemman MMA-päätöksen⁶ nojalla yhdenneistä Euroopan kehitysrahastosta, jäljempänä 'EKR', rahoitettujen toimien täytäntöönpanoa.

¹ Neuvoston päätös (EU) 2021/1764, annettu 5 päivänä lokakuuta 2021, merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan unioniin, mukaan lukien suhteet Euroopan unionin sekä Grönlandin ja Tanskan kuningaskunnan välillä (päätös merentakaisen alueiden, Grönlandin mukaan luettuna, assosiaatiosta).

² Neuvoston päätös 2013/755/EU merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan unioniin.

³ Neuvoston päätös 2014/137/EU Euroopan unionin sekä Grönlandin ja Tanskan kuningaskunnan välisistä suhteista.

⁴ Terres australes et antarctiques françaises, TAAF.

⁵ Lisätietoja merentakaisen maiden ja alueiden hyväksytyistä suuntaa-antavista monivuotisista ohjelmista on osoitteessa [Overseas Countries and Territories – Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/overseas-countries-and-territories/).

⁶ Ks. alaviite 3.

Näin ollen tässä kertomuksessa käsitellään molempien päätösten nojalla toteutettuja toimia ja tarjottua tukea vuonna 2023:

- Kertomuksen **I osassa** esitellään aiemman MMA-assosiaatiopäätöksen ja yhdenkantoista EKR:n nojalla saavutettua edistystä vuonna 2023.
- Kertomuksen **II osassa** esitellään merentakaisien alueiden, myös Grönlannin, assosiaatiosta annetun päätöksen (MMAG-assosiaatiopäätöksen) täytäntöönpanossa saavutettua edistystä kyseisen päätöksen 86 artiklan mukaisesti.
- Kertomuksen **III osassa** esitellään EU:n ja merentakaisien maiden ja alueiden välisessä vuoropuhelussa vuonna 2023 saavutettua edistystä.
- Kertomuksen **IV osassa** esitetään yleiskatsaus seuraavista toimista vuonna 2024 ja sen jälkeen.
- **Liitteessä** esitetään yksityiskohtaisesti merentakaisille maille ja alueille vuonna 2023 annettu rahoitusapu.

I. YHTEISTYÖ YHDENNENTOISTA EKR:N NOJALLA MMA:IDEN OSALTA VUONNA 2023

Yhdennestötoista EKR:stä merentakaisille maille ja alueille myönnetty rahoitusvarat (aiempi MMA-assosiaatiopäätös)

Yhdennestötoista EKR:stä merentakaisille maan ja alueille myönnettävät varat kaudella 2014–2020 osoitettiin aiemman MMA-assosiaatiopäätöksen liitteen II perusteella seuraavasti:

- 229,5 miljoonaa euroa hallintoaluekohtaiseen (kahdenväliseen) yhteistyöhön;
- 100 miljoonaa euroa alueelliseen ja kaikki merentakaiset maat ja alueet kattavaan yhteistyöhön;
- 21,5 miljoonaa euroa humanitaarisen avun ja hätäavun rahoittamiseen;
- 5 miljoonaa euroa korkotukien ja MMA-investointikehykseen liittyvän teknisen avun rahoittamiseen;
- 8,5 miljoonaa euroa tutkimusten ja teknisen avun rahoittamiseen.

Yhdennentoista EKR:n nojalla hallintoaluekohtaisia määrärahoja oli kuudentoista merentakaisen maan ja alueen käytettävissä. Kolmen alueellisen ohjelman lisäksi merentakaisien maiden ja alueiden sisäistä yhteistyötä tuetaan yksittäisellä temaattisella kaikkien MMA:iden ohjelmalla (käynnissä oleva Green Overseas -ohjelma).

Aiemmat Yhdistyneen kuningaskunnan MMA:t saattoivat edelleen saada EKR:n varoja ja hyötyä niistä asianomaisten, käynnissä olevien ohjelmien päättämiseen saakka.

Tilanne vuonna 2023

a) Hallintoaluekohtainen yhteistyö

Aruban ja Bonairen hallintoaluekohtaisten ohjelmien määrärahojen täytäntöönpanoa jatkettiin vuonna 2023, mutta Sint Maartenin ja Curaçaon kanssa tehtävä yhteistyö oli vielä hyvin varhaisessa vaiheessa.

- **Karibian alue**

Aruba jatkoi koulutuslalla korkea-asteen koulutukseen liittyvän ohjelmansa täytäntöönpanoa (12,29 miljoonaa euroa maksettu vuoden 2023 loppuun mennessä) ottamalla käyttöön opetuslunnitelman luonnontieteiden, teknologian, insinöörityeiden ja matematiikan (LUMA-aineet) alalla ja aloittamalla infrastruktuurityöt uuden vuonna 2024 käyttöön vihittävän tiedekunnan ja laboratorioden rakentamiseksi.

Bonairessa nuorisolan budjettitukiohjelman (2,21 miljoonaa euroa maksettu vuoteen 2023 mennessä) toteuttamista aikaistettiin, ja sen odotetaan päättävän vuonna 2024.

Sint Maartenissa jatkettiin vuonna 2023 tarjouskilpailujen valmistelua teknisen avun tuella toteutettavan vesi- ja sanitaatioalan toimen toteuttamiseksi. Toimella kehitetään Sint Maartenin naapurivaltion Saint-Martinin (joka kuuluu EU:n syrjäisimpiin alueisiin) kanssa tehtävää rajat ylittävää yhteistyötä. Lisäksi Sint Maartenin selviytymiskykyä ja katastrofivalmiutta tuettiin yhdennentoista EKR:n hätäapuvaroista (4,87 miljoonaa euroa maksettu vuoteen 2023 mennessä) yhden hätämajoitustilan rakentamiseksi.

Myös **Curaçaon** selviytymiskyvyn parantamista koskevassa ohjelmassa jatkettiin tarjouskilpailuasikirjojen laatimista vuoden 2021 lopussa tehdyn rahoitussopimuksen perusteella. Sopimus on määrä allekirjoittaa vuonna 2024.

b) Alueellinen yhteistyö

- **Tyynenmeren alue**

Tyynenmeren alueella alueellisessa PROTEGE-yhteistyöohjelmalla (Pacific Territories Regional Project for Sustainable Ecosystem Management, 36 miljoonaa euroa) torjutaan ilmastomuutosta ja ekosysteemien rappeutumista. PROTEGE-ohjelman konkreettiset tulokset palvelevat erittäin käytännönläheisiä tarkoituksia, kuten maatalouden ja kalastuksen parhaiden käytäntöjen jakamista Tyynenmeren alueen merentakaisen maiden ja alueiden välillä. Rahoitussopimusta on jatkettu lokakuuhun 2024, jota toimien toteuttamiselle annetaan lisää aikaa.

- **Karibian alue**

Karibianmeren alueen ohjelmassa RESEMBID (Resilience, Sustainable Energy and Marine Biodiversity, 42,67 miljoonaa euroa, josta 2,67 miljoonaa euroa B-määrärahoista covid-19-tukena) painotetaan selviytymiskyvyn kehittämistä, kestävää energiaa ja meriluonnon monimuotoisuutta. Hallintoaluekohtaisilla toimilla tuetaan paikallisesti kestävää julkista politiikkaa painopistealoilla kunkin hallintoalueen tasolla, ja alueellisilla toimilla tehostetaan toimenpiteen vaikutusta kokoamalla yhteen kokemusta ja taitotietoa ja edistämällä tietämyksen jakamista ja vertaisoppimista hallintoalueiden välillä. Täytäntöönpanoa vauhditettiin edelleen vuonna 2023 kaikkiaan 47 avustushankkeella, jotka kattavat kaikki avustuksia saavat hallintoalueet (40:ää hanketta toteutetaan parhaillaan ja seitsemän hanketta on päättynyt). Ohjelmassa saavutettiin myös merkittäviä tuloksia selviytymiskyvyn ja katastrofiriskien varautumisen alalla erityisesti hätätilanteisiin varautumista ja katastrofeihin reagoimista koskevilla diagnostisilla raporteilla kaikissa merentakaisissa maissa ja alueilla ja tehostetulla kumppanuudella Caribbean Catastrophic Risk Insurance Facility -riskivakuutusvälineen (CCRIF) kanssa. Kaikki katastrofiriskien varautumiseen liittyvät toimet ovat päättäneet. Tähän mennessä on maksettu 23,33 miljoonaa euroa.

- **Intian valtameren alue**

Huolimatta huomattavista logistisista rajoitteista ja covid-19-pandemian aiheuttamasta hankalasta alusta yhdennentoista EKR:n RECI-hanke (Restoration of Islands Ecosystems in the Indian Ocean, 4 miljoonaa euroa) jatkui täysitehoisesti koko vuoden 2023 ajan. Merkittävä osa varoista sidottiin vuonna 2023 osana Amsterdamsaarella toteutettavan rottienhävittämisoperaation valmistelua ja täytäntöönpanoa. Huomionarvoisia viestintätoimia ovat muun muassa Tromelinsaarella ja Amsterdamsaarella toteutettavia operaatioita koskevat viestintäsuunnitelmat ja artikkelien julkaiseminen, RECI-hanketta koskevan kirjaseen tuottaminen, RECI-hankkeen kunniaksi julkaistu postimerkki ja useat videot. Jo heinäkuussa 2022 allekirjoitettiin rahoitussopimuksen muutos, jolla täytäntöönpanokautta jatkettiin 20 kuukaudella (tammikuuhun 2025 asti), jotta kaikki suunnittelut toimet voidaan saattaa päätökseen.

- **Kaikkien merentakaisen maiden ja alueiden temaattinen GO – Green Overseas -ohjelma**

Tämä yhdennestötoista EKR:stä rahoitettava ohjelma, jonka määrärahat ovat 17,8 miljoonaa euroa, kattaa sekä EU:n merentakaiset maat ja alueet että aiemmat Yhdistyneen kuningaskunnan merentakaiset alueet. Ohjelmassa keskitytään kestäväen energian edistämiseen ja ilmastokestävyyden parantamiseen. Vuonna 2023 käynnistettiin kysyntään perustuva GO-väline. Tämän seurauksena valittiin yhteensä 33 yksittäistä suoraan ilmastonmuutokseen liittyviä toimia koskevaa hanketta, joista tehdään erilaisia selvityksiä ja joille annetaan teknistä apua. Ohjelmalle kehitettiin verkkosivusto ja verkkoalusta. Hankkeen puitteissa Dubain COP 28 -konferenssissa järjestettiin myös oheistapahtuma moniulotteisen haavoittuvuusindeksin (Multidimensional Vulnerability Index, MVI) roolista hankittaessa rahoitusta selviytymiskyvyn kehittämiseen. Tämä toimi osoitti myös, että tarvitaan merentakaisen maiden ja alueiden ilmastorahoitusfoorumi, joka järjestetään Brysselissä lokakuussa 2024.

c) Tekninen apu ja institutionaalinen tuki

Yhdennentoista EKR:n teknisen yhteistyön välineestä myönnetyn 560 000 euron rahoituksen tuella perustettiin merentakaisen maiden ja alueiden nuorisoverkosto (OCT-YN) vuonna 2022. Sen täytäntöönpanokausi on kolme vuotta.

Kymmenestä eri MMA:sta valittiin ensimmäinen 25 nuoren ryhmä, joka aloitti vuoden kestäväen oppimispolun oppiakseen lisää EU:n ja MMA:iden välisestä kumppanuudesta ja EU:n toimielinten toiminnasta. Samalla nuoret verkostoituvat muista MMA:ista tulevien samanmielisten nuorten kanssa.

Ensimmäinen ryhmä sai toimikautensa onnistuneesti päätökseen vuonna 2023, ja uusi 25 nuoren ryhmä valittiin **kaikista EU:hun assosioituneista 13 MMA:sta**. Merentakaisen maiden ja alueiden nuorisoverkoston jäsenillä oli vuoden mittaisen toimintakautensa aikana mahdollisuus tehdä viikon kestävä opintovierailu Brysseliin lokakuussa 2023, osallistua erilaisiin webinaareihin ja verkkokokouksiin, osallistua MMA:ihin ja/tai nuoriin liittyviä kiinnostavia aiheita käsitteleviin tapahtumiin ja laatia yhdessä panos MMA–EU-foorumiin (joka järjestettiin Brysselissä helmikuussa 2024).

d) Euroopan investointipankki (EIP)

MMA-investointikehyksestä (määrä 48,5 miljoonaa euroa) – jota EIP hallinnoi vuonna 2013 annetun aiemman MMA-assosiaatiopäätöksen nojalla – myönnettiin rahoitusta korkotukia ja teknistä apua varten (5 miljoonaa euroa). EIP täydensi investointikehyksen rahoitusta omilla varoillaan (jopa 100 miljoonaa euroa). Investointikehys lakkautettiin uuden MMAG-assosiaatiopäätöksen nojalla ja sen toimet saatettiin päätökseen vuosina 2020 ja 2021.

Komission, Yhdistyneen kuningaskunnan ja EIP:n välillä helmikuussa 2023 allekirjoitetun siirtosopimuksen mukaisesti MMA-investointikehyksestä suoritettavat nettotakaisinmaksut lisätään vuosittaisina täydennyksinä MMAG-assosiaatiopäätöksen mukaiseen kohdentamattomien varojen rahastoon. Vuoteen 2027 mennessä varoja odotetaan saatavan takaisin noin 35 miljoonaa euroa, ja tästä määrästä 13,6 miljoonaa euroa oli saatu takaisin vuoden 2023 loppuun mennessä.

Merentakaiset maat ja alueet voivat nyt esittää kilpailulliselta pohjalta hanke-ehdotuksia uutta InvestEU-ohjelmaa varten, koska MMA:illa ei ole enää erityisiä määrärahoja. Tukea annetaan mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi Ranskan Polynesiassa ja Uudessa-Kaledoniassa toteutettiin vuonna 2023 komission avustuksella EIP:n toimi Tyynenmeren alueen merentakaisen maiden ja alueiden osallistumisen edistämiseksi.

II. YHTEISTYÖ UUDEN MMA-PÄÄTÖKSEN NOJALLA VUONNA 2023

Rahoitusvarat MMAG-assosiaatiopäätöksen nojalla

Merentakaisille maille ja alueille kaudella 2021–2027 saatavilla olevat 500 miljoonaa euroa jaetaan määrärahoiksi seuraavasti päätöksen liitteen I perusteella:

- 164 miljoonaa euroa hallintoaluekohtaisia (kahdenvälisiä) määrärahoja MMA:ille Grönlantia lukuun ottamatta;
- 225 miljoonaa euroa hallintoaluekohtaisia (kahdenvälisiä) määrärahoja Grönlannille;
- 76 miljoonaa euroa alueelliseen yhteistyöhön ja tästä 15 miljoonaa euroa yhteistyöhön merentakaisen maiden ja alueiden ja niiden naapurialueiden, jotka eivät ole MMA:ita, väliseen sisäiseen alueelliseen yhteistyöhön;
- 22 miljoonaa euroa selvityksiin ja teknisen avun toimenpiteisiin;
- 13 miljoonaa euroa kohdentamattomien varojen rahastoon odottamattomia olosuhteita, esiin tulevia haasteita ja uusia kansainvälisiä aloitteita ja painopistealoja varten.

Nyt jo entisestä MMA-investointikehyksestä takaisin saatavat varat lisätään kohdentamattomien varojen rahastoon sitä mukaan kuin varoja tulee.

Kaksitoista merentakaisesta maasta ja alueesta (kolmestatoista) voi saada kahdenvälisiä määrärahoja MMAG-assosiaatiopäätöksen nojalla päätöksessä vahvistettujen kriteerien perusteella. Ranskan eteläisiä ja antarktisia alueita, jotka ovat ainoa asuttamaton MMA, pidetään MMAG-assosiaatiopäätöksen 84 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna alueena rahoituksen saantiedellytysten osalta. Ne siis voivat saada rahoitusta kohdennetusta alueellisesta ohjelmasta kahdenvälisten määrärahojen sijasta.

Kolmella alueellisella ohjelmalla (Karibian, Tyynenmeren ja Intian valtameren alueet) pyritään edistämään yhteistyötä sellaisten merentakaisen maiden ja alueiden välillä, jotka sijaitsevat samalla alueella ja joilla on samankaltaisia haasteita ja tavoitteita. Aluekohtaisista

määrärahoista rahoitettavilla toimilla tuetaan sellaisten kokonaisvaltaisten alueellisten ohjelmien ja hankkeiden laatimista ja täytäntöönpanoa, joilla pyritään ratkomaan näitä haasteita. MMAG-assosiaatiopäätökseen sisältyvä merkittävä uutuus on **alueiden sisäiset määrärahat**, joilla varataan varoja MMA:iden ja niiden naapureina olevien Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden ja/tai muiden kolmansien maiden sekä EU:n syrjäisimpien alueiden välisen yhteistyön edistämiseksi.

Tilanne vuonna 2023

a) Hallintoaluekohtainen yhteistyö

Merentakaisten maiden ja alueiden hallintoaluekohtaisten määrärahojen ohjelmasuunnittelu päättyi vuonna 2023. **Kaikki hallintoaluekohtaiset suuntaa-antavat monivuotiset ohjelmat** on nyt hyväksytty, kun viimeinen Wallis ja Futunan suuntaa-antava monivuotinen ohjelma hyväksyttiin vuonna 2023. Sillä edistetään sosioekonomista kehitystä keskittyen kestävään matkailuun (20,4 miljoonaa euroa).

Kauden 2021–2027 yhteistyömäärärahojen **täytäntöönpano** vauhdittui voimakkaasti vuonna 2023, kun monivuotista toimintasuunnitelmaa (digitalisointi sähköisen hallinnon etenemissuunnitelman avulla Arubassa – 14,2 miljoonaa euroa, koulutus Grönlannissa vuosina 2024 ja 2025 – 71,25 miljoonaa euroa ja tukitoimet vuosina 2023 ja 2024 – 3,4 miljoonaa euroa) sekä kaksi vuotuista toimintasuunnitelmaa (vesi ja sanitaatio Bonairella – 4,6 miljoonaa euroa, vihreä kasvu Grönlannissa – 22,5 miljoonaa euroa) hyväksyttiin ennen vuoden 2023 loppua. Näiden toimien painopistealat ovat täysin vihreän kehityksen ohjelman painopisteiden sekä digitaalistrategian sekä työllisyys- ja kasvuohjelmien mukaisia. Näiden toimien hyväksymisen jälkeen vuosien 2021–2023 maksusitoumukset muodostavat yhteensä 42 prosenttia MMAG-assosiaatiopäätöksen kokonaismäärärahoista, jotka ovat 500 miljoonaa euroa. On syytä huomata, että hyväksytyistä 16 suuntaa-antavasta monivuotisesta ohjelmasta 14 ohjelmassa on otettu huomioon vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvät aiheet. Näin ollen noin 47 prosenttia MMAG-assosiaatiopäätöksen kokonaisrahoitusvaroista käytetään vihreän kehityksen ohjelmaa koskevaan yhteistyöhön (esimerkiksi uusiutuvan energian, luonnon monimuotoisuuden, katastrofiriskien vähentämisen, kestäväen maatalouden, jätevesihuollon ja vihreän kasvun aloilla).

Karibian alueen merentakaisten maiden ja alueiden osalta vuonna 2023 allekirjoitettiin kolme rahoitus sopimusta, Saban osalta kestävästä ja uusiutuvasta energiasta (4,1 miljoonaa euroa), Sint Eustatiuksen osalta kestävästä energiasta (2,9 miljoonaa euroa) ja Saint-Barthélemyyn osalta katastrofiriskien hallinnasta (2,5 miljoonaa euroa). Saballe ja Saint-Barthélemylle suoritettiin vuonna 2023 ensimmäiset maksut, joiden suuruus oli 2,5 miljoonaa ja 0,25 miljoonaa euroa.

Tyynenmeren alueen merentakaisten maiden ja alueiden osalta vuonna 2023 allekirjoitettiin kaksi rahoitus sopimusta Ranskan Polynesian kestävästä vesihuollosta (31,1 miljoonaa euroa) ja Uuden-Kaledonian energiasiirtymästä (30,9 miljoonaa euroa). Ensimmäinen 6 miljoonan euron suuruinen maksu suoritettiin vuonna 2023 Uudelle-Kaledonialle.

Saint-Pierre ja Miquelonin kestävä matkailua koskevan talousarviotukiohjelman täytäntöönpano etenee täysitehoisesti. Vuonna 2023 hyväksyttiin merkittäviä kestävä kehitystä edistäviä toimenpiteitä, kuten monivuotinen energiasuunnittelu, kestävä matkailun edistäminen ja uusiutuvien energiamuotojen tukeminen. Talouden monipuolistamisen osalta on toteutettu avointa dataa koskevan aloitteen, joukkorahoitusalueen käynnistämisen ja yrittäjyyden houkuttelevuutta lisäävän strategian kaltaisia aloitteita. Lisäksi osallisuutta on

pyritty edistämään tukiohjelmilla, koulutuksella ja aloitteilla nuorten ja vammaisten henkilöiden työllistettävyyden parantamiseksi. Tarkemmin ilmaistuna EU:n talousarviotuella mahdollistettiin 421 nuoren kouluttaminen (807 nuoresta; asukkaita saariryhmällä on kaikkiaan 5 974). Ensimmäinen 7 miljoonan euron suuruinen maksu suoritettiin vuonna 2023.

Grönlannissa koulutukselle vuonna 2021 hyväksytty talousarviotuki päättyi, ja viimeinen maksu oli yhteensä 27,8 miljoonaa euroa, joista 5,3 miljoonaa euroa maksettiin vaihtelevansuuruisina maksuerinä. Ohjelmalla saavutettiin edistystä muun muassa tietoteknisten ratkaisujen käytössä opettajapulan ratkaisemiseksi, koulutusalan koordinoinnin parantamisessa ja innovatiivisten taitojen edistämisessä.

Vuosien 2023–2024 uudessa koulutusohjelmassa keskitytään uudelleen- ja täydennyskoulutukseen, ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmien parantamiseen ja opiskelijoiden hyvinvointiin Grönlannin uuden koulutusstrategian pohjalta. Koulutusohjelman täytäntöönpano alkoi vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla.

Vihreää kasvua koskevan uuden painopistealan toimi hyväksyttiin vuonna 2023, ja sen määrärahat olivat 22,5 miljoonaa euroa. Sillä edistetään kestäväää energiaa, raaka-aineita, ympäristöä ja tutkimusta koskevaa yhteistyötä. EU:n Global Gateway -strategian mukaisesti EU:n odotetaan saavan toimen avulla Grönlannissa vahvemman jalansijan vihreän siirtymän edistämiseksi esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden keskeisellä osa-alueella marraskuussa 2023 allekirjoitetun kestävien raaka-aineiden arvoketjuja koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti.

Euroopan komission toimiston avajaisten valmistelua Nuukissa jatkettiin vuoden 2023 aikana, ja toimisto avattiin virallisesti 15. maaliskuuta 2024. Toimisto helpottaa EU:n Grönlannille antaman huomattavan tuen (225 miljoonaa euroa MMAG-assosiaatiopäätöksen nojalla) hallinnointia ja auttaa syventämään EU:n ja Grönlannin kumppanuutta muun muassa poliittisen vuoropuhelun avulla yhteistyössä arktisia kysymyksiä käsittelevän erityislähettilään kanssa. Lisäksi toimisto tarjoaa tietoa ja edistää EU:n yksityisiä ja julkisia investointeja Grönlantiin yhteistyössä asiaankuuluvien komission yksiköiden ja muiden kumppanien, kuten Euroopan investointipankin, kanssa. Toimisto ottaa tässä yhteydessä huomioon sovellettavat EU:n rahoitusvälineet ja tukee Global Gateway -strategian painopisteiden täytäntöönpanoa.

b) Alueellinen yhteistyö

Myös kaikkia alueellisia suuntaa-antavat monivuotiset ohjelmat on nyt otettu käyttöön kun alueen sisäinen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma hyväksyttiin vuonna 2023.⁷ Karibian alueen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma, jossa keskitytään luonnonvarojen kestävään hoitoon, hyväksyttiin jo vuonna 2022, ja vuonna 2023 käynnistettiin valmistelutoimi toteutuksen suunnittelemiseksi. Työ Ranskan eteläisten ja antarktisten alueiden suuntaa-antavan monivuotisen ohjelman täytäntöönpanotoimen valmistelemiseksi jatkui vuonna 2023, ja toimi on tarkoitus hyväksyä vuonna 2024. Siinä keskitytään Ranskan eteläisten ja antarktisten alueiden ja Intian valtameren lounaisosien luonnon monimuotoisuuden ja meriympäristöjen ekologisten tehtävien säilyttämiseen. Myös Tyynenmeren alueen suuntaa-antava monivuotisen ohjelman toimien laatimista jatkettiin vuonna 2023.

Lisäksi MMAG-assosiaatiopäätöksessä varataan varoja alueiden sisäiseen yhteistyöhön, jotta voidaan tehostaa merentakaisien maiden ja alueiden alueellista yhdentymistä omilla alueillaan ja vastata maailmanlaajuisiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, luontokatoon ja puutteelliseen ruokaturvaan, sekä edistää kestäväää kehitystä parempien yhteyksien avulla.

⁷ Tyynenmeren alueen suuntaa-antava monivuotinen ohjelma (vihreät ja siniset elintarvikejärjestelmät) ja Ranskan eteläisten ja antarktisten alueiden suuntaa-antava monivuotinen ohjelma (luonnon monimuotoisuus) hyväksyttiin jo vuonna 2021.

Tähän tarkoitukseen on varattu 15 miljoonaa euroa, ja vastaava suuntaa-antava monivuotinen ohjelma hyväksyttiin marraskuussa 2023. Keskustelut kunkin alueen merentakaisten maiden ja alueiden kanssa näiden varojen ohjelmasuunnittelusta aloitettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä.

c) Tekninen apu ja institutionaalinen tuki

Vuonna 2023 jatkettiin teknisen avun hyödyntämistä erityisesti merentakaisten maiden ja alueiden viranomaisten tukemiseksi niiden laatiessa uusia toimia Bonairessa, Arubassa, Ranskan eteläisillä ja antarktisilla alueilla, Wallis ja Futunassa, Grönlannissa sekä Karibian alueen ohjelmassa. Tekninen apu kattoi myös Brysselissä helmikuussa 2024 järjestetyn vuosittaisen EU–MMA-foorumin järjestelyjen alkuvaiheen, jota varten tehtiin sopimus palveluntarjoajan kanssa marraskuussa 2023. Lisäksi viestintäkampanjan avulla valittiin erityisjärjestö, jonka tehtävänä on edistää merentakaisten maiden ja alueiden ja EU:n välistä kumppanuutta. Teknisen yhteistyön välineistä (TYV) maksettiin vuonna 2023 yhteensä 0,9 miljoonaa euroa.

Lisäksi EU tuki vuonna 2023 merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiota (OCTA) teknisellä avulla EU:n kanssa käytävän institutionaalisen vuoropuhelun sekä MMA–EU-foorumin yhteydessä helmikuussa 2024 Brysselissä järjestetyn OCTA:n ministerikokouksen organisoinnissa. Kuten jäljempänä esitetään, OCTA:n vakavat hallinnolliset ja institutionaaliset heikkoudet haittasivat merentakaisten maiden ja alueiden ja EU:n välistä vuoropuhelua koko vuoden ajan.

Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio (OCTA)

Komissio on tukenut useiden vuosien ajan voimakkaasti merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiota (OCTA), sillä se on tietoinen OCTA:n merkityksestä EU:n ja merentakaisten maiden ja alueiden välisen kumppanuuden täytäntöönpanossa. Vuonna 2018 komissio alkoi OCTA:n pyynnön mukaisesti rahoittaa OCTA:n sihteeristön toimintakustannuksia aiemman teknisen avun sijasta avustussopimuksilla.

OCTA toimii Brysselissä Belgian lainsäädännön mukaisen yksityisen yhteisön (voittoa tavoittelematon organisaatio) oikeudellisessa muodossa. OCTA:lla on ollut vuodesta 2020 lähtien yhä suurempia sisäisiä vaikeuksia, jotka huipentuivat siihen, että sen pankkitili jäädytettiin vuonna 2022. Tili avattiin uudelleen vasta toukokuussa 2023. Tämän seurauksena OCTA:n sihteeristön toiminta oli lamaannuksissa suurelta osin vuosina 2022 ja 2023, eivätkä uuden avustuksen allekirjoittamisen edellytykset täyttyneet vuonna 2023.

Komissio tarkasti vuonna 2023 vuosien 2020 ja 2021 avustussopimukset ja toimitti alustavat havainnot OCTA:lle. Komissiolle toimitettiin vuoden 2022 osalta laaja menoja koskeva tarkastusraportti. Komission ja OCTA:n välillä käydään parhaillaan asiaan liittyviä neuvotteluja.

Komissio kehotti OCTA:a toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sisäisen valvonnan järjestelmiensä tehostamiseksi ja hallinnollisten valmiuksiensa ja hallintokäytäntöjensä vahvistamiseksi. Edellä esitetyn perusteella OCTA toteutti vuonna 2023 jäsentensä kuulemisen ja laati vuosien 2021–2027 strategiansa päivityksen, jossa keskityttiin institutionaalisiin ja hallinnollisiin näkökohtiin.

III. INSTITUTIONAALINEN VUOROPUHELU VUONNA 2023

MMAG-assosiaatiopäätöksessä (14 artikla) määritetään kolme vuoropuhelufoorumia:

MMA-EU-foorumi

Vuotuinen foorumi on merentakaisten maiden ja alueiden sekä EU:n välisen vuoropuhelun ylin poliittinen foorumi. Vuoden 2023 foorumi oli alun perin tarkoitettu järjestää vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä, mutta se siirrettiin helmikuuhun 2024, jolloin Grönlanti oli OCTA:n kiertävä puheenjohtaja.

Kolmikantakokoukset

Brysselissä järjestettiin vuonna 2023 kolme kolmikantakokousta, joihin osallistuivat komissio (puheenjohtajana), merentakaisten maiden ja alueiden edustajat ja jäsenvaltiot, joihin MMA:t ovat sidoksissa (kokoukset järjestettiin maaliskuussa, kesä- ja lokakuussa, kaikki hybridikokouksina). Kokoukset tarjosivat foorumin, jolla voitiin käydä poliittista vuoropuhelua, jakaa oleellista tietoa, tarkastella yhteistä etua koskevia ensisijaisia tärkeitä aiheita ja seurata assosiaatiopäätöksen täytäntöönpanon edistymistä. Lisäksi kokouksissa voitiin työstää yhdessä ideoita siitä, miten voidaan muokata merentakaisten maiden ja alueiden roolia Global Gateway -strategiassa ja syventää vuoropuhelua sekä investointeja koskevaa työtä. Muita käsiteltyjä aiheita olivat OCTA:n institutionaalinen tilanne, alueiden välistä yhteistyötä koskevien MMAG-assosiaatiopäätöksen määrärahojen täytäntöönpanon valmistelun tila ja jatkotoimet, kaikki merentakaiset maat ja alueet kattavan viestintäkampanjan valmistelu sekä MMA:iden ja syrjäisimpien alueiden kulttuuria koskevan pilottialoitteen (Archipel) esittely. Lokakuun kolmikantakokouksessa määriteltiin Brysselissä helmikuussa 2024 järjestetyn vuoden 2024 MMA-EU-foorumin yhteiset painopisteet, vaihdettiin näkemyksiä merentakaisille maille ja alueille suunnitellusta koulutuksesta, jolla tehostetaan niiden osallistumista EU:n horisontaalisiin ohjelmiin, ja tiedotettiin jäsenvaltioille ja alueille merentakaisten maiden ja alueiden nuorisoverkostoa koskevaan hankkeeseen liittyvistä käynnissä olevista toimista.

Tilapäiset kumppanuustyöryhmät

Kumppanuustyöryhmiä järjestetään tarpeen mukaan. Vuonna 2023 ei järjestetty kumppanuustyöryhmien kokouksia.

Vuonna 2023 institutionaalista vuoropuhelua leimasi OCTA:n ennakoivuuden ja koordinoinnin puute, joka johtui sen hallinnollisista vaikeuksista.

IV. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

MMAG-assosiaatiopäätöksen määrärahojen ohjelmasuunnittelu on saatettu päätökseen, lukuun ottamatta MMAG-assosiaatiopäätöksen liitteen I mukaista kohdentamattomien varojen rahastoa (ks. jäljempänä).

Vuodeksi 2024 kaavaillaan kahta uutta täytäntöönpanotoimea: i) elintarviketurvaa, vettä ja luonnon monimuotoisuutta koskeva alueellinen toimi Karibian alueella (21 miljoonaa euroa) ja ii) Wallisin ja Futunan sosioekonomista kehitystä koskeva toimi (20,4 miljoonaa euroa). Kestävää elintarvikejärjestelmää koskevan Tyynenmeren alueen toimen (36 miljoonaa euroa) laatiminen saatetaan päätökseen vuonna 2024, ja se hyväksytään virallisesti vuoden 2025 alussa.

Samalla aiemman MMA-assosiaatiopäätöksen (yhdestoista EKR) mukaisten kesken olevien toimien, erityisesti temaattisen Green Overseas -ohjelman ja alueellisen RESEMBID-ohjelman, täytäntöönpanoa jatketaan niiden päättämiseen saakka.

Toinen vuoden 2024 painopisteala on alueen sisäisen suuntaa-antavan monivuotisen ohjelman mukaisten toimien valmistelun jatkaminen. Lisäksi aloitetaan pohdinta siitä, miten MMAG-assosiaatiopäätöksen mukaista kohdentamattomien varojen rahastoa voidaan käyttää Global Gateway -strategian painopisteiden mukaisesti ja mahdollisesti yhdistettynä alueellisiin / alueen sisäisiin määrärahoihin.

Vuonna 2024 ja tulevaisuudessa on tärkeää hyödyntää strategisemmin merentakaisten maiden ja alueiden ja EU:n välisemmin erinomaisia suhteita ja vahvistaa entisestään näiden maiden ja alueiden roolia asiaankuuluvissa EU:n alueellisissa strategioissa, kuten arktista aluetta, indopasifista aluetta ja Latinalaista Amerikkaa koskevissa strategioissa, sekä Samoan sopimuksessa. Vaikka alueelliset/kahdenväliset yhteistyöohjelmat on sovitettu hyvin yhteen Global Gateway -strategian kanssa, yhtenä EU:n toiminnan painopisteenä on edistää merentakaisten maiden ja alueiden ja niiden naapurimaiden ja -alueiden, mukaan lukien AKT-valtiot ja muut kuin AKT-valtiot, sekä syrjäisimpien alueiden välisiä tiiviimpiä alueellisia kumppanuuksia, jotka hyödyttävät kaikkia osapuolia. Myös nuorten jatkuva osallistuminen on EU:n ja merentakaisten maiden ja alueiden kumppanuuden kannalta keskeinen horisontaalinen painopisteala.

Vuonna 2023 käynnistetyllä viestintäkampanjalla lisätään entisestään tietoisuutta merentakaisten maiden ja alueiden ja EU:n kumppanuudesta ja luodaan siitä myönteinen käsitys kansalaisten keskuudessa. Tätä täydennetään erityisillä koulutustoimilla, joilla parannetaan merentakaisten maiden ja alueiden valmiuksia lisätä osallistumistaan EU:n horisontaalisiin ohjelmiin.

Komissio tekee edelleen yhteistyötä OCTA:n kanssa muun muassa kolmikantakokousten yhteydessä vuosien 2020, 2021 ja 2022 avustuksia koskevien tarkastusten ja menotarkastusten seurannan suhteen. Samanaikaisesti laaditaan erityisiä teknisen avun järjestelmiä, joilla tuetaan OCTA:n uudistustoimia ja sääntömääräistä toimintaa.

Seuraava MMA-EU-foorumi, joka on määrä järjestää Arubassa vuonna 2025, tarjoaa mahdollisuuden arvioida MMAG-assosiaatiopäätöksen mukaisen rahoitusyhteistyön täytäntöönpanoa, keskustella yhteistä etua koskevista aiheista ja ohjata strategisesti EU:n ja merentakaisten maiden ja alueiden kumppanuutta.